

27 Haziran 2025

HSK KARARLARINI YARGI DENETLEMELİ

Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) Birinci Dairesi’nin 2025 yılı “Adli ve İdari Yargı Ana Kararnamesi” ile 4 bin 36 hâkim ve savcının görev yerleri ve 24 ilin başsavcısı değiştirildi.

HSK her yıl binlerce hâkim ve savcıyı, görev yaptığı yerlerden başka yerlere tayin ediyor.

HSK’nin rutin kitlesel tayin kararları ile

1. Bir davayı görmekte olan hâkim, o davayı sonuçlandırmadan başka bir yere tayin ediliyor, onun yerine başka bir hâkim geliyor ve yargılamayı yeni baştan yapmayıp, önceki hâkimin bıraktığı yerden devam ediyor.

Bu uygulama, bir davaya açıldığı tarihte görev yapan hâkimin bakacağına (ve sonlandırması gerektiğine) dair **doğal hâkim ilkesinin**, hâkim değişikliğinin neden olduğu gecikmeler nedeniyle **makul sürede yargılanma ilkesinin** ve dolayısıyla **adil yargılanma hakkının** yaygın olarak ihlaline neden olmaktadır.

2. HSK, hâkimleri başka yerlere atama kararlarının gerekçelerini kamuoyuna açıklamamakta, atamaların hâkim teminatlarını ihlal ettiği ve zaman zaman yargılamaları etkilemek amaçlı olduğu görüşü ileri sürülmektedir.

Bu durum, vatandaşın adalet sisteminin işleyişinden şüphe duymasına neden olmakta, yargının güvenilirliğine dair haklı haksız şüpheler doğurmakta, böylece **sadece yargıyı değil, adalet inancımızı ve sonuçta tüm toplumu olumsuz etkilemektedir.**

3. HSK’nin, tayin kararnamelerine yapılan itirazların bir kısmını ret, bir kısmını da kabul etmiş olmasının da gösterdiği üzere, bu kararlarda hatalar olmakta, hatalar itiraz yolu ile giderilmeye çalışılmaktadır. Hatalı karar verildiği için itiraz etmek ile durumu kabullenmek arasında kalan hâkim ve savcılar olacağı kaçınılmaz, bunun ise yargı mensupları arasında haksızlık ve adaletsizlik yaratacağı açıktır. Adaletsizlik gibi bir çırpıda tüm sistemi sarabilecek duyguları önlemenin yolu, bu hataları, hatayı yapan kişi veya kurumdan bağımsız olarak denetleyen bir yargı yolunun olması ve etkin olarak işlemesidir. Buna karşın HSK’nin haksız veya hatalı kararlarını ilgililerine tam güven verecek şekilde denetleyen ve düzelten bir yargı yolu yoktur. HSK’nin hatalarını düzeltmek için HSK’ye itiraz etme imkanı olması, bu güveni oluşturmaya ehil ve yeterli değildir.

4. İyi yönetişimin başta şeffaflık ve hesapverirlik ilkeleri gereği, vatandaşın kendisini ilgilendiren böylesi kararların neden alındığını bilmek, mutabık olmadığı ya da hatalı bulunduğu kararları bağımsız ve tarafsız mahkemelerde denetletirmek hakkıdır. Fakat HSK’nin kararları yargı denetimi dışındadır. Bu bir sosyal bir sorundur ve çözülmesi, dolayısıyla hem HSK’ye hem de yargı sistemine güvenin bir an önce güçlendirilmesi gerekmektedir.

Çözüm önerimiz:

Yargı üstyapısı, tüm yargı paydaşlarını kapsayacak, bağımsızlığını garanti altına alacak şeffaf ve hesapverir bir şekilde geliştirilmeli, HSK'nın yargının idaresine ilişkin tayin, disiplin ve sair tüm idari kararları, isteyen herkesin talebi halinde yargı denetimine açılmalıdır.

Daha İyi Yargı Derneği olarak, bu konuda, gerçekleştirilmesi kolay, kapsamlı ve somut bir tasarımıımız bulunmaktadır.

1. Yargı hizmetinin kaliteli hale getirilmesi için, hâkim ve savcılardan avukatlara, siyaset temsilcilerinden sivil toplum kuruluşlarına, sendikalardan akademisyenlere kadar toplumun her kesiminden hukuk, kamu yönetimi, siyaset bilimi, ekonomi bilimi, toplum bilimi, psikoloji ve iletişim bilimi uzmanlarından oluşan, bağımsız ve liyakate dayalı bir **“Yargı Hizmetlerini Düzenleyici Üst Kurul”** kurulmalıdır. Bu kurulda, mevcut haliyle HSK'ye ve Adalet Bakanlığı'na verilen tüm yetkiler konsolide edilmelidir. Daha İyi Yargı Derneği, derinlikli çalışmalar sonucunda tasarladığı bu üst mahkemeye **“Adalet Yüksek Kurumu”** adını vermiştir.
(https://www.dahaiyyargi.org/wp-content/uploads/2022/07/Duzenleyici_Kurum_Adalet_Yuksek_Kurumu-tasarim.pdf)
2. Bu kurulun tüm kararları önce iç denetim yoluyla, sonra da uzman bir mahkeme tarafından denetlenmelidir. Daha İyi Yargı Derneği, tasarladığı bu üst mahkemeye de **“Adalet Yüksek Mahkemesi”** adını vermiştir.
(https://www.dahaiyyargi.org/wp-content/uploads/2022/08/Adalet_Yuksek_Mahkemesi-tasarim.pdf)
3. İsteyen herkes masraf etmeden, risk almadan yargısal denetimi başlatabilmelidir. Adalet Yüksek Kurumu'nun kitlesel atamalar dahil tüm idari kararlarına karşı itiraz edebilmeli ve iptal davası açabilmelidir.

Yargı hizmeti, ulusal birliğimizi ve birbirimize güveni güçlendirerek refahımızı ve devletimizin gücünü katlayan en temel ve kritik kamu hizmetidir.

Yargının idaresinde yer alan görev ve yetki sahibi tüm kurumların ve kişilerin, en üst derecede şeffaf ve toplum önünde hesapverir olması, mahkemelerimizin kaliteli ve sağlıklı yargı hizmeti üretebilmesinin gereğidir.

Saygılarımızla

Daha İyi Yargı Derneği